

Вокабулярій сучасної англійської мови — це історичне дзеркало, в якому відображається суспільне життя усього людства, його науковий та технічний прогрес. А поява нових слів — це ніщо інше, як необхідність дати назву новим предметам, явищам, новим галузям економіки, науки, промисловості, культури та політики.

Незважаючи на різні історичні умови, розвиток як британської, американської, так і української лексикографії активно продовжується. Вчені намагаються вивести основні лексикографічні принципи, спростити користування словником, залучати новітні цифрові технології, враховуючи досвід своїх попередників.

Результати дослідження свідчать, що проблема перекладу неологізмів є актуальною та перспективною в плані подальшого наукового пошуку нових стратегій подолання труднощів перекладу та розробки двомовних словників.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гальперин И.Р., Черкасская Е.Б. Лексикология английского языка. М.: Гос. центр. курсы заоч. обучения ин. яз. «ИН-ЯЗ» Мин-ва просвещения РСФСР, 1956. — С. 298.
2. Градобик М.С. Інноваційні процеси в лексиці сучасної англійської мови. // *Іноземні мови в навчальних закладах* : Науково-методичний журнал. — 2007. — N 5/6. — С. 106-114.
3. Зацний Ю.А. Розвиток словникового складу англійської мови в 80-ті — 90-ті роки ХХ століття: Автореф. дис. д-ра філол. наук: 10.02.04 / Київськ. нац.ун-т ім. Т. Шевченка. — К., 1999. — 32с.
4. Калашник В.С., Савченко Л.Г. Сучасна українська мова: лексика і фразеологія. Матеріали для практичних занять. — Х.: Каравела, 1999. — С.53.
5. Котелова Н.З. Теоретические аспекты лексикографического описания неологизмов // *Советская лексикография*. — М., 1988. — С.246.
6. Перебийніс В.І. Статистичні методи для лінгвістів. — Вінниця: Нова книга, 2001. — 168 с.
7. Пустовіт Л.О., Скопенко О.І., Сютя Г.М., Цимбалюк Т.В. Словник іншомовних слів. К.: Довіра, 2000.— С.670.
8. Українська мова. Енциклопедія. К.: Українська енциклопедія, 2000. — С.377.
9. Швейцер. А. Д. Теория перевода. Статус, проблемы, аспекты. — М.: Наука, —1988. — С. 75.

Майовська Н.

Науковий керівник – доц. Олійник Т.С.

ОПОЗИЦІЯ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗМ : ПСЕВДОІНТЕРНАЦІОНАЛІЗМ В АНГЛО-УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ

Немає таких мов, які б розвивалися в абсолютній ізоляції. Будь-яка мова обов'язково зазнає іншомовного впливу або навіть впливає на інші мови. З іншого боку, термінологічне планування може мати ознаки як інтернаціоналізації, так і «націоналізації». Термінотворці більшості країн світу прагнуть у сучасних умовах обміну інформацією поєднати елементи як інтернаціональності мовних систем (для полегшення міжнародного спілкування), так і національної самобутності. Процес запозичення іншомовних елементів, коли будь-яка мова збагачується, а іноді й поповнюється запозиченнями з інших мов, у переважній більшості мов світу значно активізувався. Звідси постає питання про інтернаціональне та національне у мовному процесі. Тому цілком природно виникає проблема щодо розмежування термінів та інтернаціоналізмів.

Метою статті є дослідження проблеми інтернаціоналізмів та псевдоінтернаціоналізмів та систематизація способів та методів їх відтворення цільовою мовою.

Предметом дослідження є проблема інтерференції цільової мови при адаптації нових слів міжнародного лексикону та їх перекладу.

Об'єктом дослідження є інтернаціональні та псевдоінтернаціональні лексеми англійської мови та їхні перекладні відповідники в українській мові.

Актуальність теми полягає в тому, що проблема дослідження деяких аспектів перекладу інтернаціоналізмів, їхнього термінологічного розмежування із запозиченнями та іншими мовними явищами залишається невирішеною. Дуже часто ще недосвідчені перекладачі допускають помилки при перекладі спеціалізованої літератури, які можуть призвести до помилок глобального характеру.

Аналіз останніх публікацій асоціюється із запозиченнями, в той час як національне – з пуризмом. Проте, запозичуватись може не тільки зовнішня, але й внутрішня форма. Також, справжній пуризм полягає не стільки у простому калькуванні іншомовних слів та словосполучень, скільки в повному ігноруванні іншомовної мотивації [9, с.24].

З іншого боку, слова іншомовного походження не завжди належать до інтернаціоналізмів. Так, не можна назвати інтернаціоналізмом українське слово *газда*, що є запозиченням з угорської, через те що в інших мовах (які, до того ж, не належать до слов'янських або фінно-угорських мов) такого запозичення не існує. Інтернаціоналізм відрізняється від простого запозичення тим, що будь-який елемент може називатися інтернаціональним тільки тоді, коли він зустрічається принаймні у трьох неспоріднених мовах [6, с.143].

Необхідність засвоєння нових інтернаціональних елементів, за словами І.К. Білодіда, постає тоді, коли міжмовні тенденції до їх прояву збігаються з власними внутрішніми потребами та можливостями

окремо взятої мови. Поповнення термінологічної лексики полегшує двомовне спілкування та економить зусилля в процесі засвоєння будь-якої мови [3, с.68].

Із розширенням і поширенням взаємозв'язків між народами запас інтернаціоналізмів інтенсивно зростає. Вони використовуються у різних сферах суспільного функціонування будь-якої літературної мови. Вважається, що за походженням серед інтернаціоналізмів переважають грецькі і латинські слова. Іншомовні лексичні елементи, що збагачують словник будь-якої мови складають його невід'ємну частину. Вони можуть називати предмети та явища дійсності і не мати стилістичного забарвлення, а також вживатися із певною стилістичною настановою. Запозичення широко використовуються у всіх стилях: розмовному, діловому, науковому.

Д. Е. Розенталь та М. А. Теленкова у «Словнику-довіднику лінгвістичних термінів» подають таке визначення: «Інтернаціоналізми – це слова загального походження, що існують у багатьох мовах з одним і тим самим значенням, але зазвичай оформлюються відповідно до фонетичних та морфологічних принципів певної мови». Цей особливий прошарок слів позначає поняття у сфері суспільного та політичного життя, науки, техніки, культури та ін.: *atom* – *атом*, *proton* – *протон*, *diameter* – *діаметр* і т.д. Для позначення даного явища існують і авторські новоутворення, як-от: регіоналізми, інтерлінгвізми, інтероніми, міжмовні аналогізми та ін. [4, с.70].

Щодо перекладу інтернаціоналізмів, І. В. Корунець виділяє такі способи: буквений переклад (транслітерація), транскрибування, практичне транскрибування, описовий переклад та переклад шляхом заміни інтернаціоналізмів синонімами. У процесі перекладу інтернаціоналізмів на рівні як мови, так і мовлення до уваги треба брати кілька факторів: будову, джерело походження, звукову та орфографічну форму інтернаціоналізмів в обох мовах [7, с.69].

Виклад матеріалу дослідження інтернаціоналізмів, перекладених шляхом транслітерації: *electron* – *електрон*, *formula* – *формула*.

Переклад шляхом транслітерації не слід вважати механічним заміщенням кожної літери слова мовою джерела відповідною літерою мови перекладу. У багатьох випадках літера може додаватись, або випускатись, якщо вона не повністю відповідає звуковій або орфографічній системі мови перекладу: *dynamics* – *динаміка*, *system* – *система*.

Багато інтернаціоналізмів можна адекватно передати мовою перекладу на основі їх звукової форми. Такий спосіб перекладу, який називають транскрибуванням, забезпечує передачу лексичного значення багатьох інтернаціоналізмів, які походять з англійської, французької та деяких інших мов, в основу орфографічної системи яких покладено історичний або етимологічний принцип: *bloom* – *блюм*, *computer* – *комп'ютер*.

Усі мови запозичують інтернаціоналізми згідно з власними історично встановленими традиціями. У результаті будь-який інтернаціоналізм, з якої б мови він не походив і незалежно від мови джерела, з якої його перекладають, матиме одну й ту саму мовну форму та будову в мові перекладу. Отже, будь то англ. *bankruptcy*, нім. *Bankrott* або фр. *banqueroute* воно завжди залишатиметься *банкрутством* в українській. Такий спосіб перекладу інтернаціоналізмів І. В. Корунець називає практичним транскрибуванням.

При перекладі шляхом практичного транскрибування прикметники, прислівники та дієслова часто додають в українському варіанті дериваційні або флективні афікси: *condenser* – *конденсатор*, *automatic* – *автоматичний*.

Проте, деякі інтернаціоналізми мають в англійській мові більш складну будову, ніж в українській: *analysis* – *аналіз*.

Значення багатьох інтернаціоналізмів неможливо передати одним словом, тому в такому випадку застосовують описовий переклад. Це можна зробити двома різними шляхами:

- мовна форма слова мовою джерела може бути збережена як основний складовий елемент словосполучення чи речення мовою перекладу: *energize* – *збуджувати енергію*;

- мовну форму інтернаціоналізма не збережено або неможливо зберегти в мові перекладу. Це буває, якщо інтернаціоналізм мовою перекладу не запозичено. Таким чином, іменник *robot* є інтернаціоналізмом у багатьох європейських мовах, проте утворений від нього прикметник *robotic* незрозумілий для українців. Його перекладають описово: *robotic* – *схожий на робота*.

ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗМИ МОВИ ДЖЕРЕЛА В ПРОЦЕСІ ПЕРЕКЛАДУ МОЖНА ЗАМІНЮВАТИ СИНОНІМАМИ МОВИ ПЕРЕКЛАДУ. ТАКІ ЗАМІНИ НАЙЧАСТІШЕ ТРАПЛЯЮТЬСЯ В ШИРШОМУ КОНТЕКСТІ, ХОЧА ІНОДІ ЦЕЙ СПОСІБ МОЖНА ЗАСТОСУВАТИ І НА РІВНІ МОВИ: *DIAGRAM* – *СХЕМА*, *PHASE* – *ПЕРІОД*.

Переклад інтернаціоналізмів, що є складними словами виконують згідно з мовною формою та будовою їх складових елементів. Отже, слова даного типу можна перекласти наступними способами:

- складним словом з тими ж міжмовними коренями, що й у мові джерела:

gas-meter – *газометр*, *radio-active* – *радіоактивний*;

- словосполученням, яке складається з тих же частин, що й складне слово в мові джерела: *gas-collector* – *газовий колектор*, *radio-active element* – *радіоактивний елемент*.

Ідеальні інтернаціональні форми мають абсолютно тотожні значення в різних мовах. Такі форми можуть бути зрозумілі безпосередньо особам, що не володіють іноземними мовами. Проте, на практиці такі ідеальні форми інтернаціональних лексем зустрічаються вкрай рідко.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Більшість науковців стверджують, що головними труднощами у процесі вирішення даної проблеми є процес інтерференції, що спричиняє неадекватність перекладу та ускладнює використання сталих способів для відтворення інтернаціональних та псевдоінтернаціональних лексем цільовою мовою. Виявлено багато чинників, які зумовлюють появу хибних друзів перекладача. Сюди відносимо антропоцентричні посилання, тобто недосконале знання

перекладачем мови перекладу і його недостатня уважність до мови перекладу і тексту оригіналу; природний процес стомлюваності перекладача.

Відповідно до способів перекладу розрізняємо такі типи еквівалентних відповідностей:

- а) відповідності-запозичення, які відтворюють в мові перекладу форму іншомовного слова;
- б) відповідності-кальки, які відтворюють морфемний склад слова або складові частини словосполучення;
- в) відповідності-аналоги, що створюються шляхом використання одиниць мови перекладу, не цілком відповідних за значенням до початкових одиниць, але здатних їх замінити в певному випадку;
- г) відповідності-лексичні заміни, що створюються за допомогою одного з видів перекладацьких трансформацій.

Для покращення якості навчання студентів-філологів і перекладачів необхідно під час практичних занять з англійської мови, практиці усного та письмового перекладу звертати увагу студентів на наслідки, які може спричинити неправильний переклад іншомовного тексту, робити вибірку лексем для опрацювання, які можуть спричинити труднощі при перекладі.

До перспективних проблем, на які слід звернути увагу, відносимо детальніше вивчення проблеми функціонування інтернаціональної та псевдоінтернаціональної лексики в англійській та українській мовах та фразеологічних одиниць як складових інтернаціонального та псевдоінтернаціонального лексикону.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Акуленко В. В. Вопросы изучения лексических интернационализмов и процессов их образования // Вопросы социальной лингвистики. – Л.: Наука, 1969. – С. 65-89.
2. Акуленко В. В. Научно-техническая революция и задачи интернационализации научно-технической терминологии // Интернациональные элементы в лексике и терминологии. – Харьков, 1980. – С. 129-146.
3. Арнольд И. В. Лексикология современного английского языка. – М.: Просвещение, 1973. – 303с.
4. Белодед И. К. Интернациональные элементы в лексике и терминологии. – Харьков: Вища школа, 1980. – 208с.
5. Вакуленко О. М. Українська латинка: Відтворення без спотворення // Відтворення українських власних назв (антропонімів і топонімів) іноземними мовами. – К., 1995. – С. 48-52.
6. Комиссаров В. Н. Теория перевода. – М.: Высшая школа, 1990. – 253с.
7. Корунець І. В. Теорія і практика перекладу (англійською і українською мовою). – К.: Вища школа, 1998. – 175с.
8. Олійник А. Д. Роль запозичень-англіцизмів у розвитку сучасної української мікроекономічної термінології: Автореф. дис.... канд. філолог. наук / Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – Київ, 2002. – 20с.
9. Читалина Н. А. Учитесь переводить (Лексические проблемы перевода). – М.: Международные отношения, 1975. – 80с.

Сус І.

Науковий керівник – доц. Задорожна І. П.

ВІКОВІ ТА ПСИХОЛОГІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ НАВЧАННЯ ДІАЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Процес формування та становлення особистості є досить складним, довготривалим і об'єктивно неможливим без безпосередньої взаємодії індивіда з навколишнім середовищем, без втручання у цей процес соціуму із його вимогами, нормами та правилами. У процесі соціалізації особистості важливе місце займає період навчання у ВНЗ, протягом якого молода людина має змогу у більшій мірі проявити свої здібності, досягнення, таланти, самовизначитись із власним стилем поведінки, способом життя, власними прагненнями та планами на майбутнє [2, с.10]. Провідною діяльністю цього періоду є діяльність спілкування, тобто встановлення інтимно-особистісних відношень між підлітками [5]. Таким чином, виникає першочергова проблема, яка полягає у вирішенні завдання щодо покращення розвитку навчання у говорінні, зокрема діалогічному мовленні, в контексті урахування вікових та психологічних особливостей студентів І курсу.

Метою статті є аналіз вікових та психологічних передумов навчання діалогічного мовлення майбутніх учителів англійської мови.

Вік 18 – 20 років – це період найбільш активного розвитку моральних та естетичних почуттів, становлення та стабілізації характеру та, що найважливіше, оволодіння повним комплексом соціальних ролей дорослої людини: громадянських, професійно-трудова та ін. [2, с. 10]. Послугуючись віковою періодизацією розвитку особистості Е. Еріксона [8], зазначимо, що студентський період життя людини припадає переважно на період пізньої юності або ранньої дорослості. Порівняно з іншими періодами життя у юнацькому віці спостерігається найвища швидкість оперативної пам'яті та переключення уваги, розв'язання вербально-логічних